

Tandskador i Östergötland 2009

Skaderegistrering på folktandvårdskliniker

Under 2009 inkom 354 skadeblanketter från länets folktandvårdskliniker. Det är främst barn som har drabbats av tandskador och flest antal skadade finns i åldersgruppen 5–9 år. Bostaden eller bostadsområdet och skola/förskola är de vanligaste skadeplatserna. Fallolyckor är ofta orsak till tandskador.

Bakgrund

Barn och ungdomar är den grupp i samhället som oftast drabbas av tandskador. Pojkar drabbas oftare än flickor. De första levnadsåren och de första skolåren är de tidpunkter då flest barn skadas med tandskada som följd. Vid 2–3 års ålder ramlar barnen lätt och skadar sina tänder. I skolåldern sker många tandskador i samband med idrott, cykelolyckor och vid fallolyckor. I samband med misshandel inträffar också tandolyckor. Tandskador kan uppstå på många olika sätt. Tandens/tänderna kan slås ut helt, bli lösa, tryckas in i käken eller gå av. I samband med tandskador skadas ofta läppar, tandkött och/eller munnens slemhinnor. Tandskador kan verka ganska lindriga vid skadetillfället men kan ge konsekvenser senare i livet. Vissa skador kan innebära regelbundna kontroller under flera år eller hela livet. Skador som drabbar barn kan ibland inte åtgärdas förrän barnen blivit äldre.

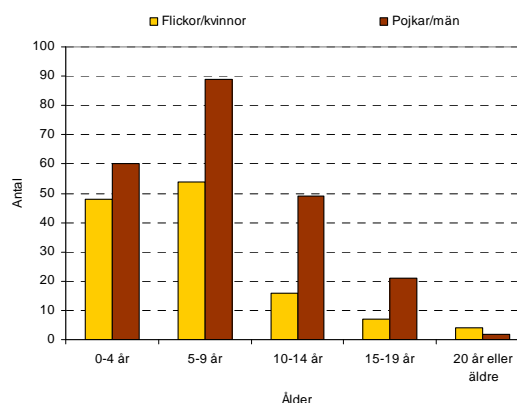
Skaderegistrering

Risken att drabbas av skador finns i alla miljöer där människor vistas och bland alla oavsett ålder, kön eller etnicitet. Kunskap om skadors förekomst och mönster i befolkningen, är en förutsättning för att ett skadeförebyggande arbete ska kunna planeras, genomföras och följas upp. En del i det skadeförebyggande arbetet utgörs av skaderegistrering. I skaderegistreringen samlas uppgifter in om bland annat skadeplats och orsak till skada, för att få kunskap om var och varför människor skadar sig. I Östergötland sker skaderegistreringen på de tre sjukhusen och på folktandvårdskliniker. I detta blad redovisas

tandskadorna från folktandvårdskliniker. Övriga skador redovisas på ett separat blad ”Olycksfall i Östergötland”.

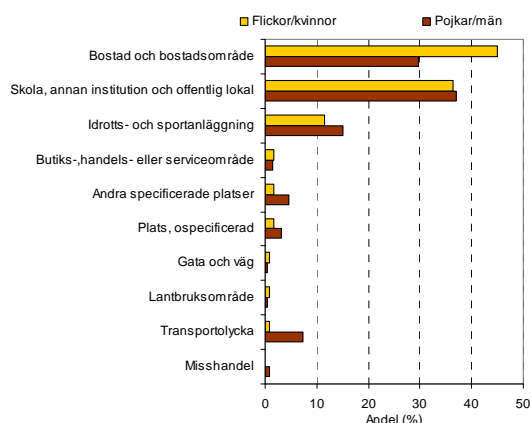
Resultat

År 2009 inkom 354 skadeblanketter och på 350 av dem finns både kön och ålder registrerat. Bland dessa är 63 procent pojkar/män (221) och 37 procent flickor/kvinnor (129). I alla åldersgrupperna förutom i den äldsta är det fler pojkar än flickor. Flest antal skadade finns i åldersgruppen 5–9 år.

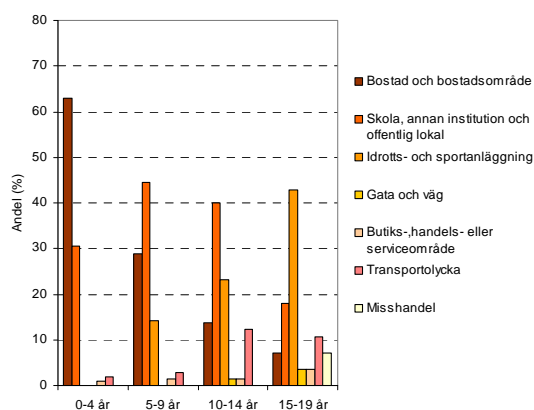

Det är så få personer 20 år och äldre som skadats att det inte är relevant att redovisa den vanligaste skadeplatsen, aktivitet eller orsak till skada.

Skadeplats

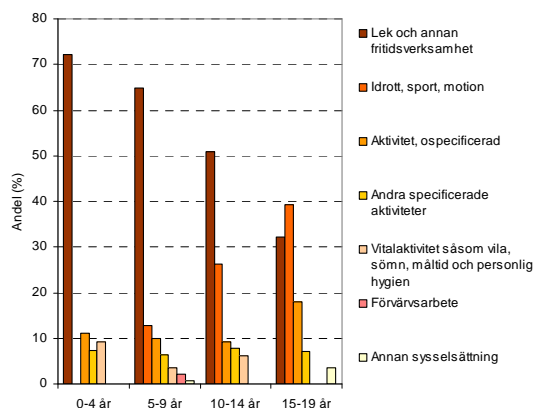

För flickor/kvinnor är bostaden eller bostadsområdet den vanligaste skadeplatsen, och bland pojkar/män är det skola/förskola eller offentlig lokal. En majoritet av tandskadorna som skett i bostaden/bostadsområdet och på idrottsanläggningar har inträffat inomhus medan en majoritet av skadorna på skola/förskola eller offentlig lokal har skett utomhus. Totalt sett har 53 procent av olyckorna skett inomhus.

63 procent av de yngsta barnen (0-4 år) har skadat sig i bostaden eller bostadsområdet. Bland barn i åldrarna 5-9 och 10-14 år är skola/förskola den vanligaste skadeplatsen. I åldergruppen 15-19 år är det idrotts- och sportanläggningar som är den vanligaste skadeplatsen.

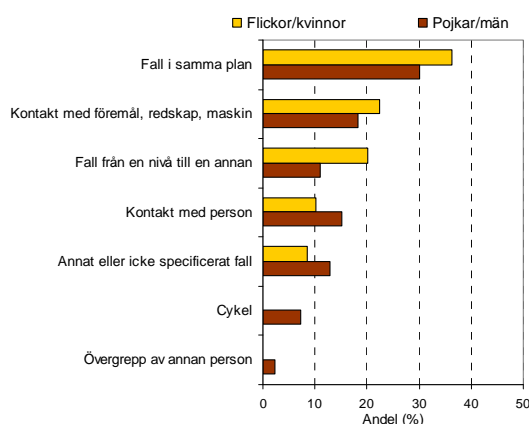
Aktivitet

En majoritet av alla tandskador sker under lek. Detta gäller även i de olika åldersgrupperna förutom bland dem som är mellan 15-19 år där fyra av tio skador har skett under sport och idrottsutövning.

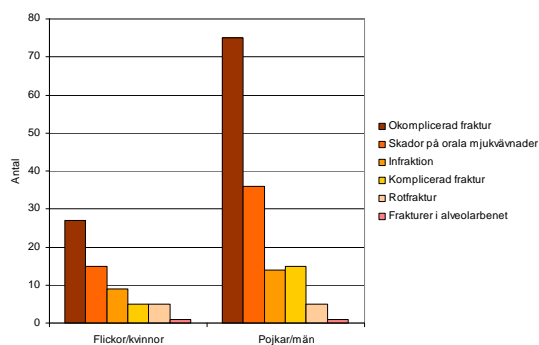
Orsak till skada

Orsakskoden anger orsaken till en skada. För samtliga olycksfall förutom transport-olyckor och misshandel ska också en platskod anges. Platskoden preciserar olycksplatsen och är en information som kan vara av betydelse i det skadeförebyggande arbetet. För transport-olyckor, som i de flesta fall sker i trafiken, anges istället för plats om personen har varit förare eller passagerare och vid misshandel vem som varit förövaren.

I figuren visas de sju vanligaste orsakerna till tandskador fördelade efter kön. Fall i samma plan är den vanligaste orsaken till tandskada för båda könen. I de yngsta åldersgrupperna (0-4, 5-9 och 10-14) är fall i samma plan vanligast. Kontakt med annan person det vill säga att man oavsiktligt har slagit sig mot eller törnat emot en annan person är vanligaste orsaken till tandskada i åldergruppen 15–19 år. Oftast är det i samband med idrott och sport.

Typ av skada

Vid en skada kan flera tänder skadas. Samma tand kan också ha flera typer av skador. Framtänderna är de tänder som är mest utsatta för skador. Av skadorna som uppstod är okomplicerad fraktur följt av skador på orala mjukvävnader¹ vanligast. Rotfrakturer och fraktur i alveolarbenet² är mer ovanliga.

¹ Skador på orala mjukvävnader: skador på läppar tandkött, tunga med mera.

² Fraktur i alveolarbenet: fraktur i benet som omger tanden.